

המשך חשיבות תפילה בציבור, ותפילה בבית הכנסת

1. שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפילה סימן צ סעיף ט

ישתדל אדם להתפלל בבית הכנסת עם הציבור, ואם הוא אנוס שאינו יכול לבוא לב"ה, יכוין להתפלל בשעה שהציבור מתפללים, ... וכן אם נאנס ולא התפלל בשעה שהתפללו הציבור והוא מתפלל ביחיד, אף על פי כן יתפלל בבית הכנסת

2. עולת תמיד סימן צ ס"ק ט

ישתדל אדם וכו'. הטעם מפני שאין הקדוש ברוך הוא מואס בתפלת צבור [ברכות ח ע"א], ואפילו איכא בצבור הרבה חוטאים לא ימנע מלהתפלל עם הצבור,

3. משנה ברורה סימן צ ס"ק כח

(כח) עם הצבור - מפני שאין הקדוש ברוך הוא מואס בתפלת הצבור ואפילו [יט] היה בהם חוטאים לא ימנע מלהתפלל עמהם.

אם יש לו שתי בתי כנסיות ואחד יש בו ברוב עם מצוה להתפלל בו יותר.

כתבו האחרונים דאם יש בבהכ"נ של רוב עם רוב בלבול ואין אדם שומע לא תפלה ולא קה"ת מוטב להתפלל בביתו בעשרה. ובהכ"נ ביחיד ובביתו בעשרה **תפלת צבור עדיף** ואפילו יכול לשמוע קדיש וברכו אפ"ה תפלת צבור עדיף [פמ"ג].

ועיקר תפלה בצבור הוא תפלת י"ח דהיינו שיתפללו עשרה אנשים שהם גדולים ביחד ולא כמו שחושבין ההמון שעיקר להתפלל בעשרה הוא רק לשמוע קדיש וקדושה וברכו ולכן אינם מקפידין רק שיהיו י' בבהכ"נ וזהו טעות ולכן חוב על האדם למהר לבוא לבהכ"נ כדי שיגיע להתפלל י"ח בצבור.

כתב בתשובת רדב"ז תפוס שהשר נתן לו רשות יום אחד להתפלל עם הצבור במנין איזה יום שירצה יתפלל אותו יום תיכף ולא יחמיץ המצוה להמתין על יום כיפור או פורים ועיין בח"א כלל ס"ח ובנשמת אדם שהאריך בכמה פרטים שיש בענין זה:

4. שו"ת מנחת יצחק חלק ז סימן ו (רב יצחק יעקב וייס פולין 1902 – ישראל 1989)

והנראה לומר עוד בלשון ישתדל אדם להתפלל בב"ה עם הציבור וכו', דכוונתו כמו דאיתא בטור שאחרי שהביא כמה מאמרי הש"ס המדברים במעלת וגודל הפלגתו של תפילת הציבור סיים בזה הלשון, לכן צריך להשתדל בכל כחו להתפלל עם הצבור וכו' עכ"ל,

דהדגיש **בכל כחו**, ובודאי רצונו לומר כלפי מה שיש לפעמים מניעות אשר לפיהן פטור מתפילה בצבור ע"י אונס וכיוצא בזה, מ"מ מחמת גודל מעלתו ישתדל בכל כחו לפניו משורת הדין אם יש באפשרותו להתגבר על המניעות יעשה כן. וכן י"ל כוונת המחבר בש"ע בלשון ישתדל וכו'

5. הרב ישעיה הורוביץ, שני לוחות הברית (של"ה) ענייני תפילה אות יג (1558 פולין, 1630 טבריה)

כשהיחיד מתפלל בודקין את תפילתו וכמה מערערים יש עליה, אבל כשציבור מתפללים "ולא בזה את תפילתם" (תהלים קב, יח) - אף על פי שאין תפילתם כל כך הגונה, מקבלים אותה מלמעלה

הרב שניאור זלמן מלאדי, שולחן ערוך הרב, סימן צ, סעיף יז

תפילת הציבור אף על פי שהיא מצווה מדבריהם, היא גדולה ממצות עשה של תורה, הואיל ומקדשים בה ה' ברבים

6. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ג סימן ז

באחד שמכין יותר ביחידות מה עדיף ח' אייר תשכ"ד. מע"כ ידידי מר דוד וואקסמאן שליט"א.
בדבר אחד שמרגיש שכשמתפלל ביחידות מכין את לבו יותר לשמים מבשעה שמתפלל עם הצבור
איך יעשה, אם תפלה בצבור עדיף או ביותר כוונה עדיף,

הנכון לע"ד דאם כוונה המוכרחת לצאת יש לו גם כשמתפלל בצבור **יותר טוב שיתפלל עם הצבור אף שיחסר לו כוונה הרצויה ביותר**, דתפלת צבור הוא חיוב להשתדל בזה וצריך לילך עד מיל להתפלל בעשרה כדאיתא /באו"ח/ בסימן צ' סעיף ט"ז. ועיין בספרי אגרות משה או"ח חלק שני סימן כ"ז שהארכתי להוכיח שהוא חיוב ממש, ואף שנאמר לשון **ישתדל** שלכאורה משמעו שהוא רק מעלה וחשיבות, ונתתי טעם על לשון זה אף שהוא חיוב, וגם בארתי שזה שביחיד לא מובטח שתתקבל תפלתו עושה זה החיוב, משום דתפלה שידוע שלא תתקבל אינו יוצא בה מצות תפלה, ולכן כיון שבצבור נשמעת תמיד ותפלת יחיד אף של אדם גדול וצדיק אינו ברור שתתקבל יש חיוב להתפלל בצבור כדי שיקיים מצות תפלה בצבור.

ונמצא לפ"ז שתפלה בצבור עדיף מיתרון כוונה על החיוב כיון שתפלה בצבור הוא חיוב בעיקר מצות תפלה ויתרון כוונה על החיוב הוא רק מחמת חשיבות ומעלה. ובפרט שאין הדבר ברור שיכון יותר, דהא בזמננו ליכא מי שיכול לומר שהוא מכין כראוי...

7. מתוך דברי הרב אליעזר מלמד, פניני הלכה

לכבוד הרב שלום! ברצוני לדעת מהי חשיבות התפילה במניין? העיקר הוא שאני מתפלל - מה כל כך משנה אם אני מתפלל ביחידות או במניין?

שלום וברכה. יש כמה מעלות לתפילה בציבור שלא קיימות בתפילה ביחידות:

עשרה מישראל שעוסקים בתורה או בתפילה - שכינה שורה עמהם, שנאמר (תהלים פב, א) "אֱלוֹקִים נָצַב בְּעֶדְתְּ אֱ-ל". ואמנם גם כשאחד מישראל מתפלל או לומד השכינה שורה עימו, אלא שיש מדרגות בזה, והמדרגה הגבוהה היא כאשר עשרה מישראל עוסקים בדבר שבקדושה, שאז הקדושה מתגלה בעולם. ועל פי זה תקנו חכמים, שכל הדברים שבקדושה יאמרו במניין של עשרה. בין הדברים שבקדושה הם: חזרת הש"ץ, ברכת כהנים, ברכו, קדיש וקריאת התורה

ואמרו חכמים שהתפילה שאדם מתפלל עם הציבור מתקבלת, שנאמר (תהלים נה, יט) "פְּדָה בְּשָׁלוֹם נַפְשִׁי מִקֶּרֶב לִי כִי בְּרָבִים הָיָו עִמָּדִי". ואפילו אם לא כווננו כל כך בתפילתם, אין הקב"ה מואס בתפילתם של רבים. ואף שכל תפילה שנאמרת בעשרה חשובה יותר ומתקבלת, עיקר התפילה בציבור הוא שעשרה מישראל יתפללו ביחד תפילת שמונה עשרה.

נמצא אם כן שיש **שתי** מעלות במניין: **האחת**, במניין אפשר לומר את כל אותם דברים שבקדושה שתקנו חכמים לומר במניין; **השנייה**, בזכות המניין התפילה מתקבלת.

אבל יש עוד מעלה בתפילה בציבור שלא קיימת בתפילת יחיד. למרות החשיבות שבחוויה הפרטית, עיקר מגמתנו בעולם לקדש שם שמיים, ולקשר את כל העולם על כל מרכיביו לשורשו הרוחני, ולשם כך אנחנו צריכים לפעול מתוך הכלל ולמען הכלל. הדבר בא לידי ביטוי גם בתפילה במניין. וכן בנוסח התפילה אנחנו מבקשים בעד הכלל: "רפאינו ונרפא", "ברך עלינו את השנה הזאת", "תקע בשופר גדול לחרותינו ושא נס לקבץ גלויותינו", "ולירושלים עירך ברחמים תשוב", וכן כל הברכות שבתפילת שמונה עשרה.

זהו עניינו המיוחד של עם ישראל, שהוא מסוגל לגלות את הקדושה בציבור. ואף עשרה מישראל שמתכנסים לדבר שבקדושה מגלים במידה מסוימת את קדושת כלל ישראל.

8. הרב דוד חי הכהן, ישיבת בית אל

בית הכנסת, הנקרא בדברי יחזקאל הנביא "מקדש מעט" 9, הוא המשך מאותו מקדש גדול שאורו נתפוצץ, ורסיסים ממנו מאירים בבתי הכנסת שאנו זוכים להתפלל בתוכם. בכל אחד מהם משתקפת ומנצנצת בבואת אותו האור הכפול אור ישראל ואור התורה. שמו נקרא על שמנו, שהרי יעודו לכנס את ישראל לעבודת ה', ועל

כן נקרא בית כנסת על שם כנסת ישראל. במרכזו וחזיתו נמצא ארון הקודש שבו מונחים ספרי תורה, הממשיכים את דבר ה' אלינו מהר סיני ועד היום.
על פי זה מובן עד כמה חשובה תפילה בציבור בבית הכנסת דוקא, ולא רק במנין בבית פרטי. אין לשער את ההבדל בין תפילה הנאמרת בו, בבית שנבנה וסודר לשם תפילת הציבור, לבין תפילה, אפילו של מנין יהודים, הנאמרת בקרן זווית ברחוב או בבית ומסדרון כלשהו, מתוך מחשבת טעות שאם מתפללים בציבור הרי כבר הגענו לתיקון הנכון של התפילה.